

MEMO Informatieverstrekking Wet verbeterde premieregeling

Datum : 2 augustus 2017
Betreft : Voorbeelden van uitkomsten van doorbeleggen na pensioendatum

1. Inleiding

Onderstaand treft u informatie aan inzake de Wet verbeterde premieregeling met voorbeelden van wat de keuze voor een variabel pensioen kan betekenen voor de hoogte van de pensioenuitkering die u ontvangt. In dit memo is op grond van drie door DNB¹ voorgeschreven scenario's de impact op uw pensioenuitkering berekend van het doorbeleggen na het bereiken van de pensioenleeftijd. **LET OP: dit zijn slechts voorbeelden.** U kunt hier geen rechten aan ontleen. Beleggen brengt risico's met zich mee en de uitkomsten kunnen ook veel slechter zijn dan in de voorbeelden.

2. Achtergrond

Op 1 september 2016 is de Wet verbeterde premieregeling geïntroduceerd. Op grond van deze wet is het mogelijk om binnen een beschikbare premieregeling door te beleggen na de pensioenleeftijd. Deelnemers kunnen er voor kiezen om vanaf de pensioendatum een vastgestelde of een variabele pensioenuitkering te ontvangen. De variabele pensioenuitkering resulteert naar verwachting in een gemiddeld hogere pensioenuitkering dan de vaste uitkering. Aan het doorbeleggen kleven echter ook grote risico's, zoals een grotere kans op een verlaging van de pensioenuitkering en een uiteindelijk slechter pensioenresultaat dan bij een vaste uitkering.

3. Uitgangspunten

In hoofdstuk 4 wordt een vergelijking weergegeven tussen de vaste en de variabele pensioenuitkering in de periode van de eerste 10 jaar na de pensioendatum. Hierbij is uitgegaan van de door DNB gepubliceerde rendementsscenario's per 30 juni 2017. Bij het berekenen van deze uitkeringen zijn de volgende aannames gehanteerd.

Omzetting kapitaal in aanspraak

Op de pensioenleeftijd wordt in onderstaand voorbeeld een kapitaal van € 100.000 omgezet in een levenslange uitkering op ouderdomspensioen met 70% partnerpensioen. Hierbij is uitgegaan van de fondsgrondslagen per 30 juni 2017. Voor de vergelijkbaarheid van de uitkeringen is er bij aanvang van de pensioenuitkering geen verschil verondersteld tussen de vaste en de variabele uitkering.

¹ DNB scenario's

Momenteel worden door de AFM regels vastgesteld voor een Uniform Rekenmodel (URM) op basis waarvan de pensioenbedragen in de verschillende scenario's (goedweeer, verwacht en slechtweeer) moeten worden gepresenteerd aan deelnemers. De opgaven op basis van deze URM zullen echter niet vóór 2018 plaatsvinden. Tot die tijd geldt een tijdelijke regeling. DNB heeft de rekenregels vastgesteld voor de te hanteren rendementen. Ten behoeve van de informatieverstrekking publiceert DNB rendementen in zowel het goedweerscenario, het verwachte scenario en het slechtweerscenario. Daarbij publiceert DNB elk kwartaal een nieuwe set op basis van de dan geldende marktomstandigheden. Op grond van de door DNB gepubliceerde rendementen voor zowel vastrentende waarden als zakelijke waarden, kan vervolgens een indicatie worden gegeven van de hoogte en het risico van variabel pensioen op de korte en middellange termijn.

Gehanteerde beleggingsmix

Voor de ontwikkeling van de variabele pensioenuitkeringen is een aantal beleggingsmixen doorgerekend. Voor de vastrentende waarden is een bandbreedte gehanteerd van 70% - 90%. Voor de zakelijke waarden is uitgegaan van een bandbreedte van 10%-30%.

Beleggingsrendement

In de berekeningen is een prognose gemaakt van de verwachte pensioenuitkeringen over een periode van 10 jaar. Op grond van de publicatie van DNB "Rendementen tijdelijke regeling informatieverstrekking variabel pensioen 2017 Q2", volgen de volgende verwachte rendementen per jaar.

Scenario	Goed	Verwacht	Slecht
Zakelijke waarden	12,5%	3,1%	-/- 7,2%
Vastrentende waarden	3,9%	0,8%	-/- 1,6%

Projectierente

Het jaarlijks behaalde rendement wordt gerelateerd aan de benodigde rente in het jaar, de zogenaamde projectierente. Indien het rendement hoger is dan de projectierente dan kan een toeslag worden verleend. Bij een lager rendement in enig jaar dient een korting doorgevoerd te worden. Deze korting mag worden uitgesmeerd over meerdere jaren. In onderstaande berekeningen is ervan uitgegaan dat de kortingen direct worden verwerkt in de uitkering. In voorliggende berekeningen is uitgegaan van de projectierente van 0,8%, zijnde het rendement op vastrentende waarden in het verwachte scenario.

Sterftewinst

De variabele pensioenuitkeringen zijn voornamelijk afhankelijk van de behaalde rendementen. Het sterfteresultaat speelt echter eveneens een rol in de variabele uitkering. Indien op collectief niveau een verlies op sterfte² ontstaat, dan worden deze verliezen verwerkt in de variabele pensioenuitkering van de pensioengerechtigden³. In de berekeningen is ervan uitgegaan dat de sterfte exact verloopt volgens de gehanteerde sterfteveronderstellingen. Derhalve ontstaan er in het voorbeeld geen winsten en verliezen op sterfte.⁴

4. Berekeningen

Onderstaand zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende beleggingsmixen (70%, 80% of 90% vastrentende waarden) en de 3 verschillende scenario's. Hierin is per scenario de uitkering in het 10^{de} jaar uitgedrukt als percentage van de vaste uitkering in het 10^{de} jaar.

Uit onderstaande figuur 1 valt op te maken dat bij een beleggingsmix van 70% vastrentende waarden en 30% zakelijke waarden⁵, de pensioenuitkering in het 10^{de} jaar in het goedweersscenario 60% hoger is dan de vaste pensioenuitkering. Voor het verwachte scenario ligt de uitkering circa 6% hoger en in het slechtweersscenario circa 30% lager.

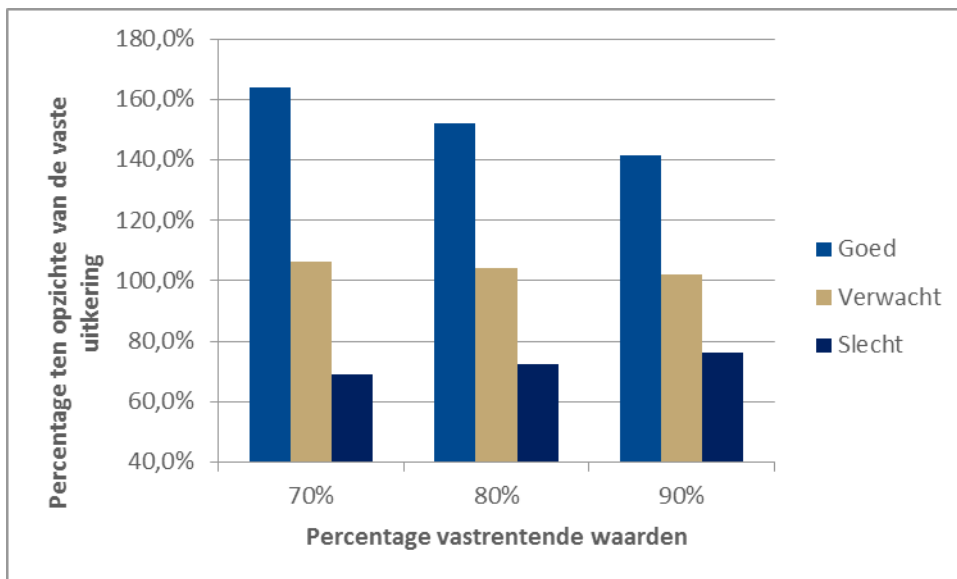
Figuur 1.

² Als iedereen langer leeft dan gemiddeld verondersteld wordt bij het berekenen van het pensioen, dat treedt er een verlies op sterfte op. Dat zal het pensioen negatief beïnvloeden.

³ Deze methodiek geldt wanneer een variabele uitkering wordt ingekocht bij een pensioenfonds. Bij een verzekeraar worden ook variabele pensioenuitkeringen aangeboden, waarbij de sterfteresultaten zijn verzekerd.

⁴ Maar als er dus wel sterfteverlies ontstaat, zal het variabele pensioen dus lager uitvallen dan in het voorbeeld!

⁵ Zakelijke waarden zijn met name aandelen en bijvoorbeeld onroerend goed, grondstoffen, etc.

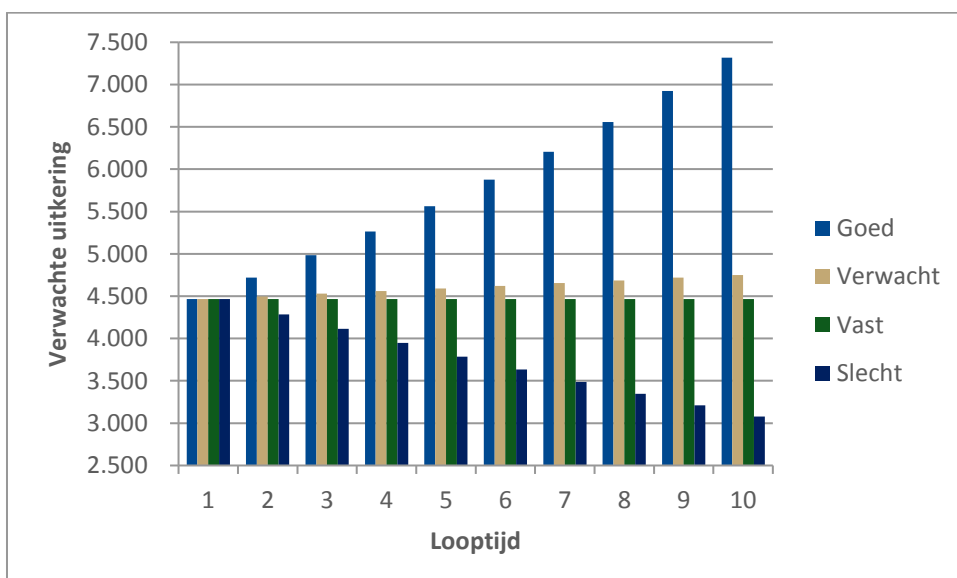


Ontwikkeling in de eerste 10 jaar

In de onderstaande figuur 2 is de ontwikkeling van de pensioenuitkeringen in de diverse scenario's weergegeven voor de variant waarin voor 70% wordt belegd in vastrentende waarden. Het betreft het verloop van de verwachte uitkering in de eerste 10 jaar.

Bij aanvang is de uitkering in alle scenario's gelijk. Afhankelijk van het scenario stijgt of daalt de pensioenuitkering in de tijd. Uit onderstaande figuur blijkt dat de uitkeringen op basis van het verwachte scenario in de eerste 10 jaar licht hoger zijn dan de vastgestelde uitkering. Uit het plaatje blijkt ook duidelijk dat het pensioen ook flink lager kan uitvallen dan bij de vaste pensioenuitkering.

figuur 2.



Ten slotte

In voorliggend memo is de hoogte van de variabele uitkering vergeleken met de vastgestelde uitkering. Uit deze vergelijking blijkt dat bij een verwacht rendementsscenario, de variabele

uitkering slechts beperkt hoger is dan de vastgestelde uitkering. Wij merken daarbij het volgende op.

Bufferopslag

Bij omzetting van het kapitaal naar een vastgestelde uitkering is veelal sprake van een inkoop van een solvabiliteitsbuffer, dan wel een dekkingsgraadafhankelijke opslag. Bij de variabele pensioenuitkering is dit niet het geval, aangezien de uitkering niet wordt gegarandeerd. In de voorbeeldberekening is geen rekening gehouden met een dergelijke opslag bij de omzetting van kapitaal naar een vastgestelde uitkering. Indien hier wel rekening mee wordt gehouden, dan komt de variabele pensioenuitkering gunstiger uit de vergelijking dan in voorliggend memo is gepresenteerd. Daar staat dus tegenover dat ook geen rekening is gehouden met mogelijk verlies op sterfte. Ook wordt geen rekening gehouden met wanneer een tegenvallende ontwikkeling zich voordoet. Als vlak na de pensionering de koersen 40 - 50% dalen, dan zal het negatieve effect op de uitkering veel groter zijn dan in het slechtweers scenario gepresenteerd wordt.

Per eind juni 2017 bedraagt de beleidsdekkingsgraad van het fonds 103,8%, de vereiste dekkingsgraad is gelijk aan 112,5%. Indien bij de omzetting van kapitaal naar de vastgestelde uitkering rekening wordt gehouden met een dekkingsgraadafhankelijke afslag ter grootte van de beleidsdekkingsgraad per eind juni 2017, dan geldt dat de vaste uitkering bij aanvang 3,8% lager uitvalt dan de variabele uitkering. Uitgaande van een afslag ter grootte van de vereiste dekkingsgraad, dan is er een verschil van 12,5% in de hoogte van de aanvangsuitkering. Daar staat tegenover dat bij de vaste pensioenuitkering geïndexeerd kan worden. Dat effect is niet zichtbaar in figuur 2 en in de vergelijking zou dit tot een hogere vaste pensioenuitkering leiden.

Keuzemoment

Daarnaast geldt dat deelnemers ruim voor de pensioendatum een keuze dienen te maken tussen een variabele of een vaste uitkering. Indien een deelnemer kiest voor een variabele uitkering, dan zal het percentage zakelijke waarden in de jaren vóór de pensioendatum hoger liggen dan wanneer wordt gekozen voor een vaste uitkering. Het verwacht rendement zal daardoor anders zijn, hetgeen een verhogend effect heeft op de verwachte variabele uitkering in zowel het goedweerscenario, als het verwachte scenario. Daarentegen geldt eveneens dat in het slechtweerscenario de variabele uitkering nog lager wordt! **Duidelijk moet voor u zijn dat beleggen altijd risico's voor u meebrengt én dat u in principe nooit het gemiddelde krijgt, maar het resultaat van uw specifieke situatie. Dat kan een gunstig situatie zijn, maar dus ook een ongunstige.**